

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Markovej a členiek senátu JUDr. Dariny Ličkovej a JUDr. Kataríny Pramukovej v právnej veci žalobcu: **J., X., Írsko**, zastúpeného advokátom JUDr. I.L.B., proti žalovanému: **Fond národného majetku Slovenskej republiky, .D.B.**, IČO: X., zastúpeného advokátom JUDr. Š., Advokátska kancelária D.S.B., o zaplatenie 99 246,-- Sk (3 294,36 eur), o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 28.augusta 2008, č.k. 3Cb 116/03-395, takto

r o z h o d o l:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 28.augusta 2008, č.k. 3Cb 116/03-395 sa v napadnutej časti **p o t v r d z u j e**.

Žalobcovi sa náhrada trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Bratislave napadnutým rozsudkom zo dňa 28.8.2008 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 95 239,-- Sk a nahradiť mu trovy konania v sume 33 671,-- Sk. Konanie v časti o zaplatenie 4 007,-- Sk zastavil.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že predmetom sporu je suma 99 246,-- Sk, ktorá predstavuje súčet úrokov z omeškania za omeškanie žalovaného so splnením peňažných

dlhov, ktoré mal žalovaný voči osobám oprávneným na vyplatenie menovitých hodnôt a výnosov dlhopisov emitovaných FNM SR. podľa § 24 ods. 4 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov. Vlastníci dlhopisov žalovaného v počte 70 zmluvami o postúpení pohľadávok v zmysle § 524 až 530 Občianskeho zákonníka postúpili žalobcovi svoje pohľadávky voči žalovanému v celkovej výške 99 246,-- Sk. Tieto pozostávajú z úrokov z omeškania vzniknutých na základe omeškania žalovaného so splnením peňažného dlhu voči bývalým majiteľom dlhopisov žalovaného. Omeškanie žalovaného vzniklo oneskoreným vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov vydaných žalovaným ISIN: X. Je nesporné, že hodnota dlhopisov, vrátane výnosu po odpočítaní príslušných poplatkov, bola osobám uvedeným v žalobe a ktoré svoje pohľadávky previedli na žalobcu, vyplatená. Žalovaný svoj záväzok vyplatiť menovité hodnoty a výnosy, ktoré svoje pohľadávky previedli na žalobcu, splnil v priebehu roku 2001.

Žalovaný v konaní namietal, že oprávnení neposkytli dostatočnú súčinnosť žalovanému k tomu, aby mohol vykonať úhradu im prináležiaceho nároku, t.j. vyplatenie dlhopisu. Žalovaný mal však relatívne dostatočnú lehotu na to, aby sa technicky pripravil na plnenie povinností, ktoré mu z ust. § 24 zákona č. 92/1991 Zb. vyplývajú. Dôkazom toho je i zmluva o poskytnutí osobitnej služby pre emitenta cenných papierov, ktorú žalovaný uzatvoril s R.B., dňa 4.5.2000. Žalovaný súdu oznámil, že ak súd uzná skutočnosť, že došlo k omeškaniu zo strany žalovaného, v takom prípade nenamieta výšku úrokov, ani spôsob ich výpočtu. Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 8/1995 Sp. Zn PL.ÚS 13/97 z 19.6.1998 zverejneného v Zbierke zákonov SR, čiastka 84, pod č. 221/1998, majiteľ dlhopisu (občan) má právo na výplatu menovitej hodnoty a výnosu dlhopisu v zákonom stanovenej dobe splatnosti. Dlhopisy Fondu národného majetku mali byť ich majiteľom zo strany žalovaného splatené v dobe ich splatnosti, t.j. do 31.12.2000, resp. 31.12.1997 a nie v lehote 21.12.2007, ako tvrdí žalovaný. Dlhopis FNM SR sa v zmysle ust. § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. v znení zmien a doplnkov stal splatným dňom 31.12.2000.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že žalovaný svoj záväzok na vyplatenie hodnoty a výnosov dotknutým osobám nesplnil riadne a včas v zákonnej lehote. Žalovaný sa dostal do omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov ich bývalým majiteľom, keďže dátumom rozhodným pre posúdenie, kedy mal žalovaný splatiť dlhopisy, bol 31.12.2000 a nie 31.12.2001. Počnúc dňom 1.januára 2001 sa žalovaný dostal do omeškania v zmysle ust. § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb., pretože pohľadávky veriteľov

nadobudli novú kvalitu. Uvedeným dňom splatenie dlhopisu už bolo teda žalovateľné, a to aj s úrokmi z omeškania.

Krajský súd podľa § 96 ods. 1 a 3 O.s.p. konanie v časti 4 007,-- Sk zastavil z dôvodu späťvzatia žaloby.

Za oprávnený uznal súd nárok žalobcu na úhradu sumy 95 239,-- Sk z titulu úrokov z omeškania.

O náhrade trov konania súd rozhodol podľa ust. § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p. v časti o zaplatenie 4 007,-- Sk a v časti o zaplatenie 95 239,-- Sk. O trovách konania rozhodol v zmysle ust. § 142 ods. 3 O.s.p., keďže žalobca mal vo veci neúspech v pomerne nepatrnej časti.

Proti tomuto rozsudku vo výroku, ktorým súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 95 239,-- Sk a trovy konania 33 671,-- Sk, podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. Navrhol zmeniť rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti a žalobu v celom rozsahu zamietnuť. Žiadal tiež priznať náhradu trov konania. Žalovaný podal odvolanie podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O.s.p.. Žalovaný je toho názoru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Okrem námietky, že žalovaný sa nemohol dostať do omeškania s vyplácaním dlhopisov fondu už uplynutím splatnosti stanovenej podľa § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. na 31.12.2000, pretože na včasné splatenie dlhopisov fondu postačovalo splnenie tejto povinnosti najneskôr do konca roku 2001, ako to určil § 24 ods. 11 zákona č. 92/1991 Zb., uplatnil žalovaný voči uplatnenému nároku žalobcu aj ďalšie námietky. Tieto námietky však neboli súdom prvého stupňa zohľadnené, a preto rozsudok sa zakladá na nesprávnom právnom posúdení veci. Súd v rozsudku nesprávne právne posúdil námietku žalovaného, že žalovaný sa ani v prípade akceptácie názoru žalobcu, že v otázke splatnosti dlhopisov fondu je pre účely omeškania s ich splácaním rozhodujúci termín 31.12.2000, nemohol dostať do omeškania so splatením dlhopisov fondu po 31.12.2000, nakoľko boli v omeškaní dotknutí veritelia. Veritelia oprávnení na výplatu dlhopisov fondu totiž neposkytli žalovanému ako dlžníkovi súčinnosť nevyhnutnú na splnenie uvedených záväzkov. Žalovaný upriamil pozornosť súdu na ust. § 567 ods. 1 a 520 Občianskeho zákonníka. Osoby oprávnené na splatenie dlhopisov fondu ako veritelia sa dňa 31.12.2000 nedostavili do sídla žalovaného ako dlžníka, ani neposkytli údaje umožňujúce doručenie plnenia a neposkytli tak žalovanému súčinnosť potrebnú na splatenie dlhopisov fondu v zákonomom mieste plnenia. Žalovaný sa preto nemohol 1.1.2001 dostať do omeškania so splatením dlhopisov fondu, dotknutí

veritelia nemohli mať nárok na úroky z omeškania voči žalovanému a nemohli tieto nároky ani postúpiť na žalobcu, ktorý ich uplatnil v predmetnom prvostupňovom konaní.

Aj súd mal za preukázané, že oprávnení z dlhopisov fondu neposkytli dostatočnú súčinnosť žalovanému k tomu, aby mohol previesť úhradu im prináležiaceho nároku, t.j. vyplatiť dlhopis fondu. Za takto osvedčeného skutkového stavu sa podľa § 520 Občianskeho zákonníka nemohol dostať žalovaný do omeškania s plnením predmetných záväzkov a nemožno voči nemu uplatňovať úroky z omeškania. Záver súdu, uvedený v súvislosti s posúdením tohto skutkového stavu v odôvodnení rozsudku, že žalovaný mal relatívne dostatočnú lehotu na to, aby sa pripravil na plnenie predmetných povinností, je podľa názoru irelevantný. Žalovaný v priebehu roku 2001 vzhľadom na skutočnosť, že veľký počet veriteľov oprávnených na splatenie dlhopisov fondu malo bydlisko vzdialené od sídla žalovaného, splácal predmetné dlhopisy z hľadiska miesta plnenia nad rámec svojich zákonných povinností tak, že prostredníctvom spoločnosti R., a.s. a ďalej pobočiek S., a.s. zisťoval aktuálne údaje o veriteľoch a plnenia veriteľom doručoval.

Z hľadiska času plnenia sa žalovaný opieral o logický výklad ust. § 24 ods. 6 a ods. 11 zákona č. 92/2001 Zb. v tom smere, že žalovaný bol povinný splatiť dlhopisy fondu najneskôr do konca roku 2001. Žalovaný sa riadil skutočnosťou, že so splácaním predmetných dlhopisov počas celého roku 2001, teda od splatnosti dňa 31.12.2000 až do konca roku 2001, teda do uplynutia doby splatnosti podľa § 24 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. počítali usmernenia a pokyny upravujúce zdanenie nakladania s uvedenými dlhopismi, ktoré vydalo Ministerstvo financií Slovenskej republiky ešte pred 31.12.2000. Žalovaný na konkrétne uvedené usmernenia a pokyny v konaní pred prvostupňovým súdom poukázal. Žalovaný pritom uvedeným postupom vo vzťahu k miestu plnenia a ani vo vzťahu k času plnenia neodňal dotknutým veriteľom právo domáhať sa splatenia dlhopisov fondu v sídle žalovaného ako v zákonomom mieste plnenia už 31.12.2000. Voči žalovanému neuplatnil právo na splatenie dlhopisov fondu, či už pred 1.1.2001 alebo neskôr žiaden z veriteľov, ktorí mali na žalobcu postúpiť nároky uplatnené v predmetnom konaní. Uvedení veritelia bez námietok akceptovali doručovanie príslušných výplat dlhopisov fondu spomenutým spôsobom, prostredníctvom pobočiek S., a.s. Za uvedeného stavu považuje žalovaný uplatňovanie nárokov na úroky z omeškania postihujúcich žalovaného za to, že nesplatil predmetné dlhopisy v hotovosti v mieste svojho sídla už 31.12.2000, za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi bez ohľadu na fakt, či uvedené nároky existujú.

K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca podaním zo dňa 29.10.2008. Navrhol rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny v zmysle § 219 O.s.p. potvrdiť a zaviazať žalovaného na náhradu trov odvolacieho konania.

V konaní pred súdom prvého stupňa bolo preukázané, že všetci účastníci zmluvy o postúpení pohľadávky - úrokov z omeškania na strane postupcu boli ku dňu splatnosti dlhopisu FNM, t.j. k 31.12.2000 veriteľmi FNM, teda vlastníkami dlhopisu s právom uzavrieť zmluvu o postúpení pohľadávky. Žalovaný oznámil prvostupňovému súdu, že ak súd uzná skutočnosť, že došlo k omeškaniu zo strany žalovaného, nenamieta výšku uplatnenej sumy, teda výšku jednotlivých úrokov z omeškania, ani spôsob ich výpočtu. Žalovaný ešte pred splatnosťou dlhopisov, t.j. pred 31.12.2000 zverejnil spôsob, akým budú dlhopisy FNM vyplácané, konkrétne prostredníctvom R., a.s., pričom na základe výzvy budú výplacným miestom pobočky S., a.s. Žalovaný nemal nikdy v úmysle a ani nebol vôbec pripravený na vyplácanie dlhopisov v hotovosti vo svojom sídle k 31.12.2000, keďže ako vyplýva z listu FNM zo dňa 23.7.2008, FNM disponoval k 31.12.2000 hotovosťou 5 168,-- Sk, pričom na účtoch v bankách mal k dispozícii cca 2,3 mld. Sk, čo bolo približne 10% z celkovej nominálnej hodnoty všetkých splatných dlhopisov, vrátane ich garantovaného výnosu. Vzhľadom na uvedené žalobca má za to, že námietka žalovaného, resp. otázka prípadnej potreby súčinnosti veriteľov k plneniu záväzkov žalovaného, bola posúdená zo strany prvostupňového súdu správne. Občiansky zákonník v príslušných ustanoveniach nekonkretizuje, o akú súčinnosť v prípade jej potreby by malo na strane veriteľa ísť, preto je nepochybné, že samotná forma a potreba súčinnosti bude vyplývať z konkrétnych okolností každého prípadu a v danom prípade aj z verejne prejavenej vôle žalovaného vo vzťahu k všetkým vlastníkom dlhopisov, akým spôsobom a na akom mieste si splní svoje záväzky. Žalobca odmieta tvrdenie žalovaného, že by uplatňovanie si nárokov na úroky z omeškania bolo v rozpore s dobrými mravmi. V tejto súvislosti i žalobca poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR 1 Obdo V 3/2006, ktorý ustálil právny záver o tom, že počnúc dňom 1.1.2001 sa žalovaný dostal do omeškania a uvedeným dňom splatenie dlhopisu bolo žalovateľné, a to aj s úrokmi z omeškania. V rozpore s dobrými mravmi je práve konanie žalovaného, ktorý na jednej strane verejne z pozície štátnej moci prezentuje, ako, kde a kedy si splní, resp. je ochotný a schopný si splniť svoje záväzky voči veriteľom - občanom Slovenskej republiky a na strane druhej mu takáto verejná prezentácia a prísľub nie je prekážkou k tomu, aby veriteľov účelovo označil za vinníkov svojho omeškania, resp. za osoby, ktoré sú v omeškani vo vzťahu k nemu.

K otázke splatnosti dlhopisov zaujal stanovisko Ústavný súd v náleze č. 8/95 Sp. Zn. PL.ÚS 13/97 zo dňa 19.6.1998, v ktorom je uvedené, že majiteľ dlhopisu má právo na výplatu menovitej hodnoty a výnosu dlhopisu v zákonom stanovenej dobe splatnosti (§ 24 ods. 4, 6, 7 zákona).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) prejednal odvolanie žalovaného v súlade s ust. § 212 ods. 1 a § 214 ods. 2 O.s.p.. Dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

Predmetom odvolacieho konania je posúdenie, či sa žalovaný dostal do omeškania s vyplatením menovitej hodnoty a výnosu dlhopisov FNM voči svojim veriteľom, vlastníkom dlhopisov.

Medzi účastníkmi konania nie je sporné, že žalovaný zaplatil oprávneným osobám dlhopis, vrátane ich výnosov do 31.12.2001. Sporným zostala skutočnosť, či žalovaný ich mal splatiť do 31.12.2000 ako tvrdí žalobca alebo do 31.12.2001, ako tvrdí žalovaný. Obaja poukázali na splatnosť dlhopisu stanovenú zákonom č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov.

Súd prvého stupňa sa v napadnutom rozhodnutí zaoberal námietkami žalovaného. Odvolací súd sa stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia dopĺňa:

Podľa § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Z.z. splatnosť menovitej hodnoty dlhopisov fondu aj ich výnosov je 31.12.2000.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze Sp. Zn. Ús 235/08-21 (kp 8/09-5) zo 17.12.2008 vyslovil svoje stanovisko k predmetu veci. Stotožnil sa s názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v rozsudku, sp. zn. 1Obdo V 103/2005, podľa ktorého dovolací súd dospel k záveru, že základnú otázku splatnosti dlhopisov s dôsledkom aj vzniku povinnosti týmto dňom dlhopisy vyplatiť, rieši ustanovenie § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. v jeho platnom znení. Ak otázka splatnosti (zročnosti) s týmto obvyklým legislatívnym obsahom, ako to v dovolaní správne naznačuje a prezentuje žalobca, je riešená v tomto ustanovení, potom je logické, že zákon túto otázku nemôže riešiť a ani nerieši iným spôsobom v ďalšom ustanovení, a to v § 24 ods. 11 citovaného zákona. Teda ak je v tomto ustanovení (§ 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. pozn.) uvedené, že dlhopis je splatný 31.12.2000, potom skutočne zákonodarca takto určil deň, ku ktorému musia byť dlhopisy aj vyplatené, čo potvrdzuje aj znenie § 24 ods. 10 cit. zákona, podľa ktorého žalovaný mohol dlhopisy splatiť aj pred uvedenou dobou splatnosti, t.j. pred 31.12.2000. Teda ak k tomuto dňu bolo zákonom ustanovené, že dlhopisy sú splatné, potom nemohli byť zároveň aj nesplatené.

V tomto zmysle pojem „splatnosť“ je vykladaný už dlhodobo, ide o pojem ustálený a teóriou a praxou takto chápaný.

Ústavný súd v uvedenom náleze napokon zhrnul a vyslovil záver, že podľa § 24 ods. 6 zákona č. 92/1991 Zb. dlhopis fondu bol splatný 31.12.2000. Preto ak fond splatil menovitú hodnotu a výnosy dlhopisov až po uplynutí tejto lehoty, počnúc 1.1.2001 sa dostal do omeškania s plnením peňažného dlhu a veriteľom vzniklo právo na úrok z omeškania. Uložením povinnosti fondu splatiť dlhopis najneskôr do konca roku 2001 (§ 24 ods. 11 cit. zákona) zákonodarca iba vymedzil dobu trvania tejto formy privatizácie.

Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že dlhopis fondu ako záväzok žalovaného je splatný, resp. zročný 31.12.2000. Žalovanému ako dlžníkovi vznikla povinnosť 31.12.2000 splatiť svoj peňažný záväzok voči veriteľovi, majiteľovi dlhopisu vzniklo právo požadovať plnenie záväzku. V prípade porušenia tejto povinnosti dlžníkom vznikne potom veriteľovi právo na majetkové sankcie (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Žalovaný nespochybnil v prejednávanej veci uplatnenú výšku, ani spôsob výpočtu úroku z omeškania.

Žalovaný ďalej namietal, že nebol v omeškaní s plnením peňažného dlhu z dôvodu na strane veriteľov, ktorý mu neposkytli potrebnú súčinnosť, aby svoj záväzok mohol splniť včas.

Podľa vety prvej § 520 Občianskeho zákonníka k omeškaniu dlžníka nedôjde, ak veriteľ včas a riadne ponúknuté plnenie od neho neprijme alebo mu neposkytne súčinnosť potrebnú na splnenie dlhu.

V uvedenom ustanovení sú upravené prípady, kedy nedochádza k omeškaniu dlžníka. Veriteľovi potom nevzniká právo požadovať od dlžníka úroky, príp. poplatok z omeškania. K tomu, aby nedošlo k omeškaniu dlžníka, plnenie musí byť ponúknuté riadne a včas, t.j. ak bolo urobené v čase splatnosti, prípadne aj skôr, ak je dlžník oprávnený plniť aj predčasne.

Odvolačný súd v tomto sa plne stotožnil s názorom súdu prvého stupňa. Poznamenáva ďalej, že žalovaný na preukázanie svojho tvrdenia, že veritelia neposkytli mu potrebnú súčinnosť, nepredložil súdu žiadne relevantné dôkazy. Nepreukázal, že v dobe splatnosti svojho záväzku bol pripravený plniť, t.j. že mal dostatok peňažných prostriedkov, aby svoj záväzok k 31.12.2000 splnil. Tiež nepreukázal, že každému z veriteľov, ktorí postúpili svoje práva z dlhopisu žalobcovi, peňažné plnenie riadne a včas ponúkol. Preto ani odvolací súd na uvedenú námietku žalovaného v zmysle § 520 Občianskeho zákonníka nemohol prihliadnuť.

Odvolací súd sa taktiež nestotožnil s názorom žalovaného, že uplatnenie nároku žalobcu na úroky z omeškania za omeškanie s nesplatením dlhopisov už 31.12.2000 je treba považovať za výkon práva v rozpore s dobrými mravmi s odkazom na ust. § 3 Občianskeho zákonníka. Úrok z omeškania je sankciou a je postihom toho, kto porušuje svoje povinnosti. U úrokov z omeškania má ten, komu zo zákona vyplýva nejaká povinnosť plniť peňažný záväzok alebo ten, kto sa k plneniu a k úhrade úrokov z omeškania zaviazal, vždy možnosť platenia úrokov odvrátiť tým, že si svoje povinnosti riadne a včas splní. Preto v danom prípade zo strany žalobcu nie je výkon práv a povinností v rozpore s dobrými mravmi.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe vyššie uvedeného rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil, keďže je vo výroku vecne správny.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalobca bol v odvolacom konaní úspešný, mal by preto právo na náhradu účelne vynaložených trov odvolacieho konania. Žalobcovi vznikli trovy len za právne zastupovanie advokátom. Žalobca v lehote 3 pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia trovy konania nevyčíslil, a preto odvolací súd mu náhradu trov odvolacieho konania nepriznal (§ 151 ods. 1, 2 O.s.p.).

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 20. apríla 2009

JUDr. Anna Marková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.